

Tutkimus: Omistajanvaihdokset vaikeutuneet - alasajo uhkaa 25 000 yritystä

Yli puolet yli 55-vuotiaista yrittäjistä haluaa luopua yrityksestään viimeistään vuonna 2024. Seuraavan kymmenen vuoden aikana kaksi kolmesta tähtää yrityskauppaan tai sukupolvenvaihdokseen, mutta neljännes valmistautuu yritystoiminnan lakkauttamiseen. Tiedot käyvät ilmi Seinäjoen ammattikorkeakoulun toteuttamasta Omistajanvaihdosbarometristä, johon vastasi yli 2 300 yrittäjää.

Suomen yrittäjäkenttä ikääntyy: Suomessa on noin 74 000 yrittäjää, jotka ovat täyttäneet 55 vuotta. Ikääntymisen ohella myös koronan tuomat haasteet ovat lisänneet yrittäjien halua luopua yrityksestään. Tarjonnan kasvaessa omistajanvaihdosnäkymät ovat aiempaa haastavammat.

Yrittäjällä on neljä vaihtoehtoista tapaa luopua yritystoiminnasta. Selvitimme niiden yleisyyttä yli 55-vuotiailla yrittäjillä seuraavan kymmenen vuoden aikana:

- 44 prosenttia arvioi myyvänsä yrityksen ulkopuoliselle (46 % vuonna 2018) eli myyntiin olisi tulossa noin 32 000 yritystä.
- 20 prosenttia tähtää sukupolvenvaihdokseen (24 % vuonna 2018) eli 11 000 yritystä halutaan siirtää perheen sisältä löytyvälle jatkajalle.
- 25 prosenttia uskoo yritystoiminnan päättyvän kokonaan (22 % vuonna 2018). Liiketoiminnan lopettamisuhan alla on siis 25 000 yritystä, mikä on 3500 suurempi luku kuin vuonna 2018.
- 9 prosenttia arvioi jatkajan löytyvän nykyisten omistajien joukosta (7 % vuonna 2018).
- Yrityskauppaan tai sukupolvenvaihdokseen tähtäävien yrittäjien lukumäärä on noin 4 500 pienempi kuin vuonna 2018.

On huomattava, että peräti noin 55 prosenttia yli 55-vuotiaista yrittäjistä aikoo luopua yritystoiminnastaan nopealla aikataululla – viimeistään vuonna 2024.

Kehittämisasiivisuus parantaa jatkuvuusnäkyviä

Yritysten kehittämissiivisuus on hieman hiipunut verrattuna edelliseen barometriin. Tämä ei tietenkään ole hyvä asia tulevia omistajanvaihdoksia tai niihin liittyviä toiveita ajatellen, toteaa tutkimuksesta Seinäjoen ammattikorkeakoulussa vastannut vararehtori, dosentti **Elina Varamäki**:

”Tulokset korostavat yritysten omien kehittämistoimien merkitystä: mitä korkeampi on yrityksen kehittämissiivsiteetti, sitä myönteisempi on sen jatkuvuusnäkyvä. Aktiivisimpia uuden kehittämissessä ovat perheyrietykset, joissa suunnitellaan sukupolvenvaihdosta”, Varamäki sanoo.

Omistajanvaihdosfoorumin projektipäällikön **Mika Haaviston** (Suomen Yrittäjät) mukaan koronakriisi selittää osaltaan heikentyneitä omistajanvaihdosnäkyviä:

”Monet mikroyritykset ovat olleet jo melko pitkään syvällä koronakurimuksessa, eikä kehittämistoimille ole jäänyt riittävästi aikaa. Tämän vuoksi myös yrityksen lopettaminen nähdään yhä useammin todennäköisimpänä vaihtoehtona oman yrittäjäuran päättyessä”, Haavisto arvioi.

Barometristä eväitä omistajanvaihdosten edistämiseen

Omistajanvaihdosfoorumin puheenjohtajan **Jari Huovisen** (Elinkeinoelämän keskusliitto EK) mielestä tilanne on akuutimpi kuin milloinkaan aiemmin:

”Tuhannet yrittäjät valmistautuvat yritystensä lopettamiseen - nyt on viimeinen hetki saada omistajanvaihdosten ’pato’ murtumaan! Yritysten toimintaedellytykset on nostettava uudelle tasolle. Tärkeää on myös kirittää yritysten kasvua, koska se parantaa tyypillisesti jatkuvuusnäkyviä”.

Myös perheyrittäjyyden edistämiseen pitää Huovisen mukaan kiinnittää huomiota. Monet perheyritykset ovat koronasta huolimatta panostaneet uuden kehittämiseen ja näyttävät näin esimerkkiä muille pk-yrityksille. Silti jatkajien löytäminen on myös heidän kohdallaan vaikeutunut. Siksi tarvitaan toimia kannustavan verotuksen, työelämän joustojen, paikallisen sopimisen ja byrokratian keventämisen hyväksi.

Omistajanvaihdosbarometrin tuottaa alan keskeisistä toimijoista koostuva Omistajanvaihdosfoorumi joka kolmas vuosi. Barometrin toteuttaa alan tutkimukseen erikoistunut Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Tutustu tuloksiin tarkemmin [Omistajanvaihdosbarometrin tulosraportissa](#).

Lisätietoja:

Tutkimuksen vastuullinen johtaja: Vararehtori, dosentti Elina Varamäki, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, etunimi.sukunimi@seamk.fi, puh. 040 830 5189

Omistajanvaihdosfoorumin puheenjohtaja: Johtava asiantuntija Jari Huovinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, etunimi.sukunimi@ek.fi, puh. 040 861 4582

Omistajanvaihdosfoorumin projektipäällikkö: Mika Haavisto, Suomen Yrittäjät, etunimi.sukunimi@yrittajat.fi, puh. 050 550 1993

Omistajanvaihdosfoorumi hallinnoi Suomen Yrittäjät ja sen ohjausryhmää puheenjohtaa Elinkeinoelämän keskusliitto. Sen jäseniä ovat työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Yrittäjät, Perheyrittäjien liitto, Finnvera, Business Finland, Finnvera, Nordea, Suomen Yrityskaupat, Suomen Yritysvälittäjien ja omistajanvaihdosasiantuntijain liitto, Suomen Uusyrityskeskukset, Suomen Elinkeino- ja Kehitysyhtiöt, Suomen Yrityskummit, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu, Lappeenrannan-Lahden Teknillinen Yliopisto ja Oulun Yliopisto. Omistajanvaihdosfoorumi on avoinna myös muille asian edistämisestä kiinnostuneille tahoille.